

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 1

CHAPTER NAME: AA KARANTA PULINGA

SABDA

PPT-4

CHANGING YOUR TOMORROW

अकारान्त पुंलिङ्ग शब्द

प्रथमः पाठः

शब्दपरिचयः - १

●सामान्य उद्येश्य :

१ .छात्राः अ-कारान्त पुंलिङ्गः शब्दः विषये सम्यक् जानन्ति ।

विशेष उद्येश्य :

२ .संस्कृतभाषायाम् अभिरुचिः उत्पादनम् ।

३ .भाषण- लेखन – पठन कौशलयोः रुच्यभिवर्धनम् ।

४ .शब्दार्थज्ञान सम्पादनम्

(क) च्	+	अ	+	ष्	+	अ	+	क्	+	अः	=	चषकः	
स्	+	औ	+	च्	+	इ	+	क्	+	अः	=	सौचिकः	
श्	+	उ	+	न्	+	अ	+	क्	+	औ	=	शुनकौ	
ध्	+	आ	+	व्	+	अ	+	त्	+	अः	=	धावतः	
व्	+	ऋ	+	द्	+	ध्	+	आः			=	वृद्धाः	
ग्	+	आ	+	य्	+	अ	+	न्	+	त्	+	इ =	गायन्ति

(ख)	स् + ई	व् + य् + अ	त् + इ
	सी	व्य	ति
	व् + अ	र् + ण् + आः	
	व	र्णाः	
	क् + उ	क् + क् + उ	र् + औ
	कु	क्कु	रौ

|म् + अ|

म

|ब् + आ|

बा

|य् + ऊ|

यू

|ल् + अ|

ल

|र् + आः|

राः

|क् + अः|

कः

उदाहरणं दृष्ट्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (उदाहरण देखकर रिक्त स्थान भरिए- Look at the example and fill in the blanks.)

यथा-	चषकः	चषकौ बलीवर्दौ	चषकाः
	शुनकः
	सौचिकौ	मृगाः
	मयूरः

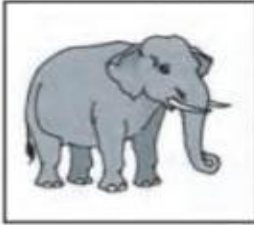
उत्तर:

बलीवर्दः	बलीवर्दाः
.....	शुनकौ	शुनकाः
मृगः	मृगौ
सौचिकः	सौचिकाः
.....	मयूरौ	मयूराः

प्रश्न 4.

चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखत- (चित्रों को देखकर संस्कृत पद लिखिए- Look at the pictures and write the Sanskrit words.)

चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखत- (चित्रों को देखकर संस्कृत पद लिखिए- Look at the pictures and write the Sanskrit words.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

उत्तर:

गज:

काक:

चन्द्र:

ताल:

ऋक्ष:

बिडालः।

चित्रं दृष्ट्वा उत्तरं लिखत- (चित्र देखकर उत्तर लिखिए- Look at the pictures and write the answer.)

यथा- बालकः किं करोति?
बालकः पठति।

अश्वौ किं कुरुतः?
.....

कुक्कुराः किं कुर्वन्ति?
.....

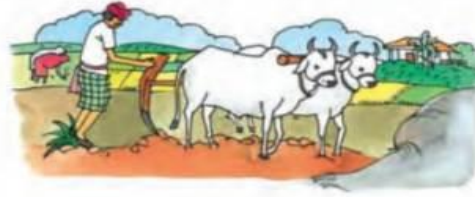
छात्रौ किं कुरुतः?
.....

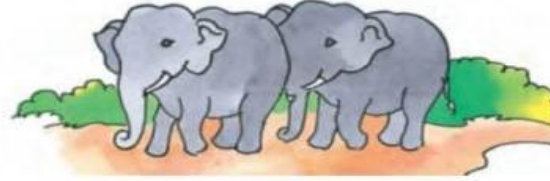
छात्रौ किं कुरुतः?

कृषकः किं करोति?

गजौ किं कुरुतः?

उत्तरः

अश्वौ धावतः।

कुक्कुराः बुक्कन्ति।

छात्रौ पठतः।

कृषकः बुक्कन्ति।

गजौ चलतः।

प्रश्न 6.

पदानि संयोज्य वाक्यानि रचयत- (पदों का मिलान करके वाक्य बनाइए- Match the words and frame sentences.)

गजाः - नृत्यन्ति

सिंहौ - गायति

गायकः - पठतः

बालकौ - चलन्ति

मयूराः - गर्जतः

उत्तर:

गजाः – चलन्ति।

सिंहौ – गर्जतः।

गायकः – गायति।

बालकौ – पठतः।

मयूराः – नृत्यन्ति।

नृत्यन्ति गर्जतः धावति चलतः फलन्ति खादति

(क) मयूराः।

(घ) सिंहौ।

(ख) गजौ।

(ङ) वानरः।

(ग) वृक्षाः।

(च) अश्वः।

उत्तरः

(क) नृत्यन्ति

(ख) चलतः

(ग) फलन्ति

(घ) गर्जतः

(ङ) खादति

(च) धावति

प्रश्न 8.

सः, तौ, ते इत्येतेभ्यः उचितं सर्वनामपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
(सः, तौ, ते-इन में से उचित सर्वनाम पद चुनकर रिक्त स्थान भरिए-

- यथा- अश्वः धावति। - सः धावति।
(क) गजाः चलन्ति - चलन्ति।
(ख) छात्रौ पठतः। - पठतः।
(ग) वानराः क्रीडन्ति। - क्रीडन्ति।
(घ) गायकः गायति। - गायति।
(ङ) मयूराः नृत्यन्ति। - नृत्यन्ति।

उत्तरः

- (क) ते
(ख) तौ
(ग) ते
(घ) सः
(ङ) ते

ध्यातव्यम्

(क) संस्कृत में तीन लिंग होते हैं – पुँल्लिंग, स्त्रीलिंग और नपुंसकलिंग।

ODM EDUCATIONAL GROUP